

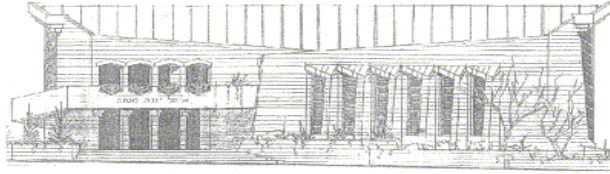
Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

דרשה בראשית תשע"ב מאת הרב דוד ספקטור לכבוד בת המצוה אליענה רוז ובנושא:

להפוך את העולם לגן עדן

שבת שלום וברכת מזל טוב לבת המצוה אליענה מיכל ולהורים מיכאל וזיאה ולסבא לינל ולכל המשפחה. אליענה את היום כלת בראשית ומתחילה את התורה מחדש בכניסתך לגיל המצוות יחד עם כל ישראל. אמנם בשבעה ימים ברא ה' את העולם, אבל הוא השאיר לנו עוד הרבה עבודה לעשות, כפי שהתברר (מדרש תנחומא תזריע ה') בדו-שיח בין ר' עקיבא לטורנוסרופוס הרשע, שהיה נציב ומושל ארץ יהודה מטעם השלטון הרומי. הוא הרג במרד בר-כוכבא את ר' עקיבא במסרקות של ברזל והחריב וחרש את ירושלים בתשעה באב. תפיסת עולמו היה דטרמיניסטי, זאת אומרת שהכל נקבע מלמעלה, ואין האדם יכול לשנות בזה משהוא. ולכן שאל פעם את ר' עקיבא: "איזו מעשים נאים - של הקב"ה או של בשר ודם? אמר לו (ר' עקיבא): של בשר ודם נאים. אמר לו טורנוסרופוס: הרי השמים והארץ, יכול אדם לעשות כיוצא בהם? אמר לו ר' עקיבא: "לא תאמר לי בדבר שהוא למעלה מן הבריות, שאין שולטין עליו, אלא אמר דברים שהם מצויין בבני אדם." עכשיו שאל טורנוסרופוס: "למה אתם מולין (עושים ברית מילה?) אמר לו ר' עקיבא: "אני הייתי יודע שעל דבר זה אתה שואלני, לכך הקדמתי ואמרת לי, שמעשה בני אדם נאים משל הקב"ה (ולכן יש צורך בברית מילה ע"י אדם, כדי להשלים את מעשה ה'). (אחר-כך) הביא לו ר' עקיבא שבילים (של חיטה) וגלוסקאות (לחמניות) ואמר לו: (השבולים) אלו מעשה הקב"ה (והלחמניות) מעשה ידי אדם... (האם) אין הגלוסקאות (הלחמניות) נאים יותר מן השבילים? (ולכן מעשי אדם נאים ממעשי ה' והם באים להשלים את מעשה ה') (ועוד הסביר לו ר' עקיבא): למה (התינוק) אינו יוצא מהול, לפי שנתן הקב"ה את המצוות לישראל (כדי) לצרוף (לזכך) אותם בהם." זאת אומרת שכל מצוה באה להשלים את העולם שברא ה' וגם באה לצרף את האדם העושה את המצוה, להביא אותו לדרגה רוחנית יותר גבוהה. לדוגמה מצוות הפרשת חלה שאת אליענה יכולה מעכשיו לקיים בברכה. אמנם ה' ברא את השיבולים של חיטה, אבל עלינו לטחון אותם לקמח, כדי לעשות מהם גלוסקאות, לחמניות טעימות. מ"מ זה לא מספיק. יש לחבר בין מעשה הקב"ה למעשה בשר ודם. ולכן בתחילה מפרישים מהבצק חלה לה', שהיו נותנים בזמן המקדש לכוהני ה'. את אליענה התחלת מאז כניסתך למצוות בו' תשרי בעוד מצוה: בהדלקת נר אחד של שבת וחג. ושאלת אותי במפגש אצלי יחד עם ההורים מה משמעות האור הזה. כמוכן זה אור רוחני וקדושה בבית, אבל זה גם אור פיזי, כדי שאפשר לראות את השני ואת צרכיו. בבחינת "עולם חסד יבנה" כמו שאת עושה לכבוד שמחת בת המצוה תסרוקת והשער את תורמת לילדי "זכרון מנחם". בשם הקהילה, אתן לך בסיום התפילה ספר ואני מברך אותך שתמיד כמו שמך אלי יענה לכל משאלות לבך לטובה ולברכה.

אחי ורעי, שלשום במוצאי שמחת תורה, שמחתי בשמחה כפולה ומכופלת, כשראיתי שהשנה באמת ההקפות השניות בגבעת-שרת הקיפו את כל שבטי ישראל, את כל העדות והחוגים. השנה ביוזמת גרעין יחד ההקפות התחילו כאן בשכונה ורבים מאד מהקהילה השתתפו בהם. ידידי דוד שפירא בא אלי עם הספר תורה הקטן שלו, שקוראים בו כל יום שני וחמישי ובראש חודש ברכבת ישראל מבית-שמש לתל-אביב. באותו זמן הייתי צריך ללכת להקפות שניות במרכז בית שמש ולכן הצטרפתי רק מאוחר יותר להקפות שניות ברחבת ביה"ס לוי. בהליכה ובריקוד עם ספר תורה ברחובה של עיר במוצאי שמחת תורה ובמשך השנה ברכבת ישראל בא לידי ביטוי האמירה הגדולה של מדינת ישראל. לא רק יהודי בביתך, ברשות היחיד אלא גם יהודי בצאתך ברשות הרבים, ברחובה של עיר וברכבת ישראל. זה לכאורה להיפך ממה שקראנו היום בתורה שאמנם יש גן עדן, מקום של ברכה, כמו רשות היחיד והחממה של הבית היהודי ובית הכנסת, אבל האדם גורש משם ומקומו לא בגן עדן, אלא במקום הקללה, ברשות הרבים ששם יש לא מעט קוץ ודרדר. לא כך מפרש הרב שמשון רפאל הירש את הפסוק. "וישלחו ה' אלוקים מגן עדן, לעבוד את האדמה אשר לוקח משם" (ג.א) אלא כותב: "במדת הרחמים הושם (האדם) בגן עדן ובמדת הרחמים הוגלה משם. מתחילתו נברא במדת הרחמים לשני המצבים כאחד: לעבוד את ה' בתוך גן עדן או להתחנך לעבודתו מחוץ לגן עדן. משום כך מדגיש הכתוב: "אשר לוקח משם". האדמה שמחוץ לגן עדן, לא היתה לו זירה חדשה. היא היא האדמה שממנה ולמענה נברא. בגן עדן רק נודעה לו התכלית, שם הכיר את אחרית הישע (הישועה והגאולה במיקרו), שלמענה יתחנך בייסורי התנזרות ("ביזיעת אפיך תאכל לחם"). הנה זו אחרית הישע בארץ, גן עדן עלי אדמות". הרב הירש לא רואה ביציאה מגן עדן קללה אלא להיפך ברכה ואתגר להפוך את העולם, את הרשות הרבים שמלא קוץ ודרדר לגן עדן עלי אדמות במקרו ע"פ המודל של גן עדן הראשון שהיה במיקרו. האם הפירוש הזה באמת נכון? הלא ה' חוסם את הדרך חזרה לגן עדן, לעץ החיים באמצעות כרובים וחרב: "ויגרש את האדם וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים." מחדש הרב הירש: "לשמור את דרך עץ החיים אפשר לפרש בשני אופנים: לשמור את דרך עץ החיים - לבל ימצאנה האדם או לשמור עליה, לבל תאבד מן האדם ולמען ישוב אליה בעתיד." לפי זה אין להסתגר בגן עדן הקטן שלנו אלא להשיב את העולם והרחוב למצב של גן עדן ובגדול בב"א.